

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (135)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. 1184-III, 41 / 1970

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

10-31 Γενάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις). ΑΓΙΩΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
(παλαιότερον ὄνομα : ... — ...), Ἐπαρχίας .. ΦΙΛΙΑΤΕΩΝ,
Νομοῦ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Σωτήριος
.. Παπαδόπουλος .. ἐπάγγελμα ... διδάσκαλος
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις .. ΦΙΛΙΑΤΕΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. 16

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Γρηγόριος Β. Κραυῆς ...
.....
ἡλικία ... 74 ... γραμματικαὶ γνώσεις ... Δ' τάξεως Διψ.
... Σχολείου τόπος καταγωγῆς Αγ. Νικολάου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
β) Μαρίνα Χαρα & Μανώλης ... Εὐκλ. 63 ... ἀρχαῖα
ἐκ Κέρως Ἐσώρου Φιλιατῶν

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; διὰ τὴν ἐπαρχίαν ἑκτεθιμισίαν χωρὰς καὶ ρόγκιαι
ἐκτεθιμισίαν ἐκ τῶν ἐξ. εἰς τὰ πεδινὰ διὰ πλῆθος τῶν βοσκῶν καὶ ὠρεθιμισίαν
ἐκ τῶν ἐξ. εἰς τὰ πεδινὰ διὰ πλῆθος τῶν βοσκῶν καὶ ὠρεθιμισίαν
Ὑπάρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; χωρίζεται
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
εἰς Τούρκους ἀγάθει
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ναί

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .. οἱ. μαινομαι. ἀσχολῶνται.

βυρθεάνως. μέ. τὴν. γεωργίαν. καὶ. τὴν. κτηνοτροφίαν..

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολούνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; Ναι.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; καὶ. ὄρχιν. ἐργα-

ζαντα. εἰς. τοὺς. τριφυλιούχους. Τούρμους. ρά. χιὰ. δες. Ἕλληνες

ὡς. ἄταμα. ἢ. καὶ. οἰκογενειακῶς. Μὲ. τὴν. παροδὸν. ὁμοῦ. τοῦ. χρόνου. Ἐνεῖκισαν. οἱ. Ἕλληνες. μέρος. τοῦ. τριφυλίου. καὶ. ἔδιδαν. τὰ. 2/3. πρὸς. παραχωρῶν.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-

κάτοροι κλπ.). Ἑέμπροι. Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Πτωχοί. καὶ. ἀειτέ. μακρὲς. γεωργοί.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;) καὶ. εἰς. εἶδος.

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ἐχρησιμοποιοῦντο. ἐργάται. ἐποχικῶς. διὰ. τὰ. ὄργωμα, ..

θερίσιμα. καὶ. ἀλώνισμα. Οὗτοι. προήρχοντο. εἰς. ἀπὸ. τοῦ. ἀλλοῦ. χωρίου. εἴτε. ἐξ. ἄλλων. ἢ. ἔσαν. καὶ. ἄνδρες. καὶ. γυναῖκες.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; .. οἱ. νέαι. συνήθως. ἐπήγαιναν. δι' ἀνέυρεσιν. ἐργασίας.

εἰς. ἰαριεμένα. διαμερίσματα. τῆς. χώρας, αἱ. δὲ. νέαι. παρίμνων. εἰς. τοὺς. τόπους. τῶν.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .. ἐπήγαιναν. ὡς. τεχνῖται. συνήθως. ὡς. μαγειρῶνται, βυρπαοί. καὶ. ὑλατόμοι.

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ..., *..τὰ χωράφια παλαιότερον ἐλιπαίνοντο με ζωϊκὴν κόπρον.. (αἰγοπροβάτων καὶ βοῶν)..*

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *..τὰ 1950..*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *..ἀπὸ τοῦ 1945..*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατασκευάζε, τὸ ἄροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *..καὶ εἰς ἅλα τα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖται*

καὶ χρησιμοποιεῖται. τὸ μονόφτερον σιδηροῦν ἄροτρον..

Κατεσκευάζετο κατὰ παραγγελίαν ὑπὸ τεχνιτῶν ἢ ὑπὸ προμηθευτῶν αὐτοῦ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χειρολῶβα .. 4. Φερό .. 7. Κλιτερόβερχα 10. Κλίτσια ..

2. Ἀλετροπόδι .. 5. Ὑνί .. 8. Εἰστροφός ..

3. Εὐρτος .. 6. Τιμόνι .. 9. Κρίκος ..

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;)

3) Μηχανὴ θερισμοῦ

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
 5) Μηχανή ἄλωνισμού

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

..Τὸ ξύλινον ἄροτρον τὰ κατεσκευάζον ἐθνοί....
 ..ξεκκίται· ζευγίζεται.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ; F'

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χειρολάβα.....	6. ὄξυς.....	11. ἐπανδρῆς.....
2. ἀλετροπόδι.....	7. μπουκιθῆ.....	12. λακέρια.....
3. εὐρύτης.....	8. ζεύλα.....	13.
4. ἐπαθῆ.....	9. ἀκεδούκλια.....	14.
5. τειγαλά.....	10. πυρί.....	15.

(1) εἰναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι . τοῦ ξυλίνου ἀρότρου . ἦτο . καὶ . εἶναι . μιᾶς μορφῆς . διὰ τὴν
ἀροτρίασιν . ὅλων . τῶν . εἰδῶν . ὡς . χωραφιδῶν . . . Τὸ . ἐν . χρήσει . ὕνι . εἶναι
ἁπλοῦς . μέ . τοῦ . διαστάσεως . ἐπιμήκυν . μένον . τοιοῦτον . μακρύτερον .

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου ; . . . ὡς . αὐτῇ . ἐπιτελεῖται .
καὶ . κατωτέρω

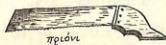
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ; . . . ἐκ . ξύλου .

. ἦτο . καὶ . εἶναι . κατασκευασμένη . ἐκ . ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.)

. σκεπάρνι . πριόνι . σκεπάρνι . ἀρίδα . ἀκαρπὲς ἄλλο
.. ξυλοφαῖ

πριόνι

ἀρίδα

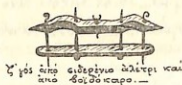

πριὸν ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

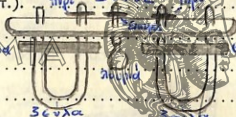
8) α) Διά τὸν ἄροτρον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... Βόες, ἵπποι, ἡμίονοι.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... Δύο. (βόες, ἵπποι), ἢ ἓν. (ἵπποι-ἡμίονοι).

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... Ναί.....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).
..... περὶ ζυγόν.....

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. Βλέπε. ἀνω. τεύχος.....

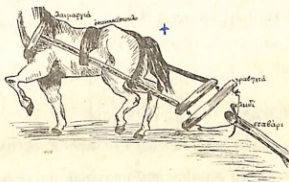
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... Λουριά καὶ εἰς ἀβάν. προσδένεται...
... τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα.....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950.

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; Βάζομεν εἰς τὸ ἄροτρον τὰ λαμαριά μὲ εἰς τριχίς πιφθμέντες φ' ἀνά τὸ ἐπὶνω-υάπουλο, τὰ τραβηκτὰ καὶ μετὰ συνδέομε τὰ τραβηκτὰ μὲ τὸ ὑλῆτρι, μὲ τὸν κρίκο. διὰ νὰ μαδοδηγῶμε τὸ ἄροτρον ἔχομε δέξι καὶ ἀριστερά τριχίδια.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

Η. θεμελί. τοῦ ἀλόγου ἢ ἡμιάνου. διὰ τὴν πρόσδεσιν τοῦ ἐξ. τοῦ ἄρουρον. εἰς αὐτὴν. μετὰ τὴν. τοῦ κατωτέρου ἐκδοῦν.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σημερινόν); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τοὺς τόπους σας. Παλαιότερον ὥργωναν ἄνθρωποι καὶ ἐπὶ πλεονέκῃ. ἰδιοκτῆται. ἢ ζευγῆται. ἐπὶ πληρωμῇ. Σήμερον ἐπὶ πλεονέκῃ. ἰδιοκτῆται. ὥργωνον. τὸ πλεονέκῃ. ζευγῆται. ἐπὶ πληρωμῇ...

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). Ζεύξιμον βοδιῶν.....

Παίρνουμε καὶ δύο βοδιὰ καὶ τοὺς περναῖμε. πρὸς ζεύλα, πᾶνω ἀπὸ τῆς ζεύλας. τὸ κεφάλαιον, πᾶνω ἀπὸ τοῦ ἐκδοῦν. περναῖμε τὸ ζυγὸν F'

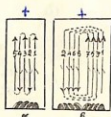
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Ὅπως πρὶν καὶ ἢ ζεύξιμον. εἰς τὸ ξύλινον. ἄροτρον. μετὰ τὴν διαφορὰν. ὅτι εἰς τὴν κλιτὸν τὴν πρὸς τὸν ἀρότρον. καὶ ἄλλην. εἰς τὴν πρὸς τὸν ἀρότρον.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Ὁ γεωργὸς κατευθύνει τὰ ζευγμένα ζῶα μετὰ τὸ ὄργωμα μετὰ τριχία τῆς ἀποιᾶς. καὶ ἄλλα. ἔχον δεθῇ. εἰς τὰ κέρατα τῶν βοδιῶν καὶ τὴν χειρολάβαν. τοῦ ἀλόγου ἢ τριχία δένεται ἀπὸ τὸ καπίστρι.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὸ ὄργωμα τοῦ χωραφιοῦ παλαιότερον καὶ ἐνήμερον γίνεται κατὰ δύο ἄρετρα: α) με δὺλινον ἄροτρον κατ'εὐθείαν γραμμὴν ὡς τὸ σχεδ. α' καὶ β) με δὺλινον ἄροτρον περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β); ὡς τὸ σχεδιάγραμμα (β).....

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχει ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίες, ντάμμες, σισσιές, μεσδράδες κ.λ.π.); Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο καὶ γίνεται κατὰ διαίσεις.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν;

Ἡ καθεὶ σποριά ἐχωρίζετο καὶ χωρίζεται με αὐλακίδαν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηταὶ ἄροτρον; Ἐκεῖ ποὺ δὲν ἔμποροῦν νὰ δουλέουν τοὶ ζῶον καὶ ὑποτίθεται ῥάχια (πλαγιές).....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγιῶς, βαθιὰ κλπ.

Τὸ ὄργωμα ἐγένετο καὶ γίνεται με τὸ ὑνὶ καθεὶ καὶ βαθιὰ (ἀραβόπουλ-πασιέις), πλαγιῶς διακλίνοντα διμυλῶντα.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. Τὸ ὄργωμα γίνεται καθεύς καὶ καθὰ διὰ διὰ προμυίου
καὶ ἐκείνων καὶ καὶ πάλιν καὶ πάλιν διὰ τὰ λοιπὰ διημερίαι.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Διὰ τὴν σποράν τοῦ εἰς τοῦ βρώμης
καὶ καὶ τῆς ἐκείνων καὶ γίνεται κατὰ τὰ τέλη. Νυκτερίαν μετὰ ἀρχῆς
Νοεμβρίου ἕνα ἢ δύο ὀργώματα. Πρῶτα τοῦ γυρίσματος καὶ μετὰ τὴν σποράν
ἢ τοῦ γυρίσματος. ἐκείνων. ἐκείνων. Διὰ τὴν σποράν τοῦ ἀραβοσίτου
γίνεται κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μαΐου. 3) ὀργώματα:
α) τοῦ γυρίσματος β) τοῦ διβόλισματος καὶ γ) τῆς σποράς.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Διὰ τὸ φύτευμα τῶν κηπευτικῶν ἐγίνοντο καὶ γίνονται κατὰ
τοὺς μῆνας Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου. 2- ὀργώματα. ὡς τοῦ ἀραβοσίτου

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἐκείνων. ἐκείνων καὶ κατὰ διαστήματα δι' ἀμειψιὰς.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Ε.....

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;.....

...τὸ δισάκι... καὶ λαμβάνεται καὶ διασκορπίζεται.
...εἰς τὸ ἐδαφός.....

β) Μετὰ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕψος κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον;

.. Μὲ Σύβρα .. ἢ .. ὅποια .. ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ..
 ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου .. ἢ Σύβρα .. εἶναι κατα ..
 κατασκευμένη ἐκ βιδύων

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .. Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ

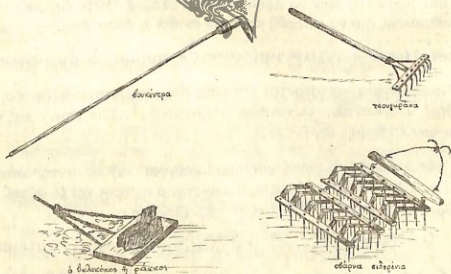
χωραφιοῦ μὲ σβάρνισμα .. ἢ μὲ τσάπα .. ἢ σβάρνα εἶναι ...
 κατασκευασμένη ἐκ πλεονὺν ξύλων

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μὲ τσαπί καὶ σβάρνα

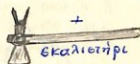
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) *Διὰ τὸ
 ἐμάψιμο καὶ τὰ ἐμάχισμα. ἡγρῶν καὶ κηπῶν. ἀραιοποιεῖν.
 α) δ. καθεμᾶς. διὰ ἐμάχισμα. β) τὸ γεῶπαι. ἐπηδῶς. εἰ
 δὴ καὶ χῶματα. καὶ δ) δὲ ἐμαχιστῶρι. διὰ ἐμάχισμα ἐπὶ τῶν*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγᾶν) εἰς τὸ ὄργωμα
 καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
τὰ μέγ. τῶν οἰκογενεῶν.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
 ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
 εἶδους. *ἐκαλλιεργοῦντο καὶ καλλιεργεῖται. εἰς χωράφια
 ἐραχία. (καυσιὰ. φαμέες. μπιζιλία. ρεβίδια. τὰ γασθρία
 εἰς πονευσία καὶ καλὰ προῖκται εἰς ἀμμοσύνην κέρη. . . .)*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
 ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.
Ποιτικὰ καὶ ἐπηδῶς. Σερικά.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
 λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
 καὶ ἄλλως. *ἐφυτεύοντο. εἰς χοῦρκες καὶ ματαί....
 ἐκαφίδια. (βραγιές). τὰ ὅμοιον. γίνεται καὶ ἀγόμερον.*

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

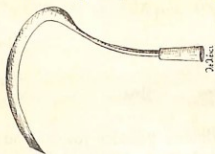
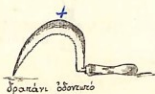
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
 (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

...Μέ. ὀδοντωτὸ δρεπάνι... ἢ καὶ μετ' ὀδοντωτὸν...

μετ' ὀψιν. ῥεῖα... Τὰ ὡς ἄνω ἐργαλεῖα, εἶναι...

δμοια. μετ' ἰσθμίου ἐκκεντρωμένου κατωτέρω δρεπάνι.

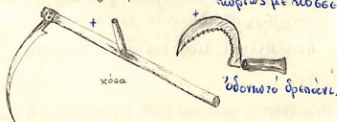
Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

Βλέπω ἀντικείμενα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Με δρέπανα καὶ πορὶως μετ' ὀψιν.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Ἡ κόψη τοῦ δρεπανιοῦ... ὀδοντωτή, τῆς κόψης δμοια. ἢ... ῥεῖα... ἀνωτέρω...

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Ἡ χειρολαβὴ ἦτο καὶ εἶναι κατασκευασμένη ἀπὸ ξύλου. Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς ἐκείνου, λεγεται λαβή...

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *ἐλθίμοι τεχνίται ἡπίονα ἡγοράζοντοί μαι ἔτοιμα ἀπὸ ματαετήματα*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων, (τῆς ρόβης κλπ.) *Ἰα. δημητριακαὶ ἑθερίζοντο δια δρεπάνων. Ἰα. ρεβιθία, ἡ γαυή. καὶ ὁ ρόβη ἑθερίζοντο.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἑθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *0,15 - 0,25 τοῦ μέτερου*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *ἀετὰνα*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ... *ἡμοῦ δαῖν. μιν αἰ. υ. ε. ε. παιδιὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ θερισταί*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *ὀριζοντιῶς καὶ πολλὰ ὁμοῦ 8-10 χεριές. ἢ κεφαλαὶ τῶν σταχύων ἔχον. πάντατε πρὸς αὐτὴν κατεύθυνσιν*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... χειρὶ βάλα ἢ δ.ε.μ.α.τι

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; Ἄνδρες καὶ κυρί-
ως. γυναῖκες. Ἐχειρὶ μοποι σὺν τ.ο. καὶ ἐρχάται...
θερίζεται. προσερχόμενα. ἐκ. τῶν. ἰδίου. χειρὶν. ἢ καὶ.
ἐκ. τῶν. παρὰ τῶν. τ.ο. τῶν. λ.ν.

2) Πώς ἡμείβοντο αὐταὶ με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). ἡμείβοντο μετὰ...
μεροκάματο. τὸ. μεροκάματο. πληρωνόμενα...
40-50. δραχμαὶ. καὶ. εἰς. εἶδος. 3-5. ὀκάδες...
ἐτάρι. ἐδίδοτο. εἰς. αὐτοὺς. καὶ φαγητόν...

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;
εἰς. τὰς. χεῖρας. διὰ. προφύλαξιν. δὲν. ἔβαζαν...
τίποτα. εἰς. τὴν. μέσσην. ἔβαζαν. πλεμνίαν...
πλευρῆας. ζώνας.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ὁ θερισμὸς ἤρξι. 3 ε. ἡμέρας. ἡμέρα δευτέρα
ἢ τετάρτη

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ναί

F'

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ φάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον

Δεν ἀφήνω μέρος τι ἀθήριστον

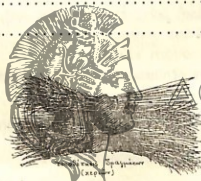
δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο καὶ γίνεται τοὺς πρώτους
ὥρας τῆς ἐπαμένης ἢ τῆς μεθεπομένης τοῦ δε-
ρμαδ

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἐπαιρναν . . 5-6. χεριές . ἀπὸ βιάχου αἰ. ἐργάταν. ἢ . .
αἱ ἰδιοκτεῖται . (θυηδὼς. ρυαῖνις.), ταῖς ὁποῖαις ἔδενον . .
εἰς χερύβαλον (δεμάτι). τὸ δέσιμον ἐγίνετο μὲ κλώνους .
ἀπὸ τοῦ ἴσου τοῦ αὐτοῦ . διὰ τοῦ χερυῶ, χωρὶς να. κρησιμα-
ποιῶται ἔξτρον ἐργαλεῖον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τὰ χερύβαλα τὰ ἀφηναν καὶ τὰ ἀφηναν δεμένα καὶ
εὐβαχμένα . εἰς τὸ χωράφι ἢ τὰ μετέφερον . εἰς τὸ αὐρον
αὐτοῦ ἀλωνιστοῦ καὶ ἐκεῖ τὰ ἔβαζαν . πάλιν εὐβαχμένα καὶ σπάζας
ἀλωνιστὴς . καὶ σπάζας . μέχρις ὅπου τὰ ἀλωνίζοντο . Τὰ εὐβα-
χμένα χερύβαλα τὰ ἔβαζαν μετὰ εἰσπρατὰς πρὸς τὰ μέσα διὰ τὰ
τὰ προσκυλλέσσοντο ἀπὸ τὰ πτηνά . Ἡ καὶ οἱ δεματιῶν ἀπὸ τῆς
ἀπὸ 100-150 χερύβαλα .

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

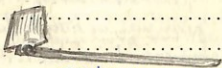
- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἀπὸ τοῦ 1870 καὶ ἐντεῦθεν.

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Κατὰ τοὺς μῆνας... Φεβρουάριον... καὶ Μάρτιον...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν....

Μέ. τῶν. τ. ε. α. γ. α. γ.

Σκαπά

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

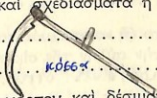
1) Ἐσυνήθιζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν

ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... Ναι.....

Ὁ σανὸς π.τ.ο. δυνάμειν νά εἶναι ἀπὸ ἄγριαν χόρτων ἢ ἀπὸ ἡμερῶν. ἐπαρμένον. εἰς ἀχρούς. Τὸ ἡμέρον. τὸν ἔκοπτον κατὰ τὸν μῆνα Μαΐου καὶ προτοῦ. νά ἀνδίσῃ. ἔν συνεχείᾳ τὸν ἔβαζον, νά ξεραιθῇ εἰς τὸν ἥλιον. καὶ μετὰ τοῦ ἔκωνον δεμένες μπάλλες, ὡς ὁποῖαις ἐμποδετοῦσαν εἰς ἀχυρομαλθῆς.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.).

Τὸν Μαΐου καὶ Ιουνίου. μὲ δρέπανι ἢ κόσσαν.
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

κόσση

δρέπανι

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) . . . ἢ . . . ἔρηραν εἰς τοῦ χάρτου ἐρίετο εἰς .
 τὸν ἡλίαν . καὶ . τὰ ἔδεναν . εἰς . κολλὰς μετὰ ἄλλοις . .
 ἢ . ἐλαποδερῶν . εἰς . ἑρρεφῆς (πύριξ . ἐὼλου) . .

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

ἢ μεταφορά . ἐν . πρὸς . ἀλωναμένον . δεματιῶν . ἐρίετο μετὰ .
 ἡλιακαί, αὐτὰρα . ἐλὼν . ἢ ἀλωναμένον . ἢ ἀλωναμένον .
 ἐρίετο εἰς τὸ ἀλὼν . εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ . καὶ .
 μετέφερον . μόνον . εἰς . τὸ σταῖον . ἢ . ὀλίγον . καὶ δὲ τὸ
 τευποῦσαν μετὰ ἄλλοις .

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τίνος τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σκωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; . . .
 καὶ . θεμωνοστάσι . ἢ . τοποθετήσεως . γίνεται εἰς σκωρόν . καὶ .
 μετὰ . σταῖνα . πρὸς . καὶ μετὰ

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνα διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι; . . .
 καὶ . . . ὄχι . εἰς τὸ
 ἀλὼνι

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰ ποίαν θέσιν; . . .
 καὶ . ἢ . ἐντὸς . τοῦ χωρίου . ἢ .
 καὶ . ἢ . ἐντὸς . τοῦ χωρίου . ἢ .

- 5) Τὸ ἄλωνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρη-
σίς του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *τὰ ἄλωνα*

*ἦσαν κοινὰ καὶ οἰκογενειακά. εἰς τὰ κοινὰ ἔβαζαν ἐνθά-
πότε τὰ ἄλωνα ἃ καθεύδον καὶ ἐπὶ πάσαν χρονίαν διά-
στην, ἀνάλογα μετὰ τὴν ποσότητα τοῦ σπαραγμοῦ.*

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλωνισμα καὶ πότε λήγει ; *Ἀρχίζει.*

ἀπὸ 20 Ἰουνίου καὶ λήγει κατὰ τὰ 10-15 Ἰουλίου.

- 7) Εἶδη ἄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες). *Χωματάλων καὶ πετράλων.*
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *τὰ πετράλων καὶ κατεσκευά-*

σάν φέρονται καὶ καλὰ τοποθετημένοι πλάκας.

*τὰ χωματάλων καὶ ἔδωκαν καὶ μὴ ἔχουν χορτάρια καὶ μετὰ
τὰ ἄλωνα με βούλα (καὶ με βούλα) καὶ με βούλα ἀνακατωμένοι.*

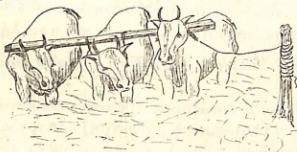
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλωνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). *Γίνεται δ. καθαρισμός αὐτοῦ καὶ...*

*καὶ χορτάρια καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ ἐπάλειψις τοῦ δαπέ-
δου διὰ βούλων (καὶ πρὸς βοῶν) με βούλα ἀνακα-
τωμένοι.*

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλωνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *τὰ ἄλωνα προετοι-
μάζονται τὰ ἀπόγευμα τῆς προηγουμένης ἡμέρας, τὰ ἄλωνα*
νίβνται ἡμέρας πέντε ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος καὶ
ἐνθὺς κατὰ τὰς μεσημβρινὰς ὥρας ἀπὸ 11-4.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἴουδῆποτε ἄλλον.
 .. Γύρω ἀπὸ τὸν .. ἄλωνόετον .. τοποθετοῦμε τὰ χερρῶν
 βολα .. τὸ ἓνα πολὺ παρὲν .. μετὰ ἄλλο καὶ μετὰ ..
 σταχύα .. πρὸς τὰ μέσα . Ἡ τοιαύτη τοποθέτησις λέγεται
 εἰρωβία .

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.)

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὅπου δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.) ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχονται γῦρες», καὶ οὕτως νὰ κόβουν τὰ στάχυα. . .

Ἀπὸ τὸν ἄλωνόετον (παλόνει) ἔδεναν μετὰ τριχίαν τὸ ἄλογον τὰ ἄλογα (εἰρηδωσ2) . Αὐτὰ φέρουν γύρω ἔως εἰς τὴν τριχίαν μαζεύει εἰς τὸν ἄλωνόετον . Στὴν εἰρωβίαν κωποῦσαν ἐπὶ τῇ ἄλλῃ μερίδι τὰ ἄλογα καὶ ξεδισηκνῶσαν ἢ τριχίαν . Ἐπεὶ ἐρίνετο πολλὰς φορές ἔως εἰς τὴν ποταμὴν καὶ εἰς τὸν εἰλωρι .

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόετον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δέεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχθυογραφήματα).....

...Ο. Αλωνισμός... γίνεσθαι... καὶ ἐν μερὶν... καὶ... τὸν...
...πρῶτον... ἐρώπων... τοῦ περιγράφομεν... ἀνωτέρω...
...Βλ. ἐπε... καὶ... ἐν... ἐκ... διαγράφημα... ..

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόςσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

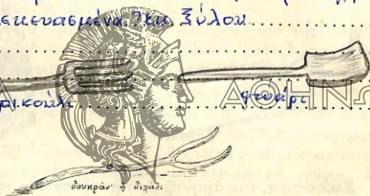
...Ἄλλος... τρόπος... ἀλωνισμού... δὲν... ἐπάρχε... δηλαδὴ
ἀρχειμοποιήεις... ἐξ... ἀλωνισμού... μέγας... ..

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ;

Ὁ ἀλωνισμὸς ἀρχίζει ἀπὸ πρὸ 11³⁰ π.μ. καὶ ...
διακόπτεται περὶ πρὸ 4³⁰ ἀπογευματινῇ, διὰ τοῦ ...
ἐπαναληφθῆ τὴν ἰδίαν ὥραν πρὸ ἐπομένης

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): τὸ δικούλι καὶ τὸ φάρα ἀμφότερα κατασκευασμένα ἐκ ξύλου

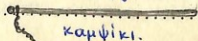
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπουστας ; Ναί

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα)

Ναί... τὸ καμψίκι ἢ ἀπλῶς μὲν κέντρον μὲν πρὸς 1.1.5 μ.

καμψίκι.

- 15) Πώς λέγεται η εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. . . Σ. π. ρ. ω. β. ι. α. . . ὅ. π. ν. . κ. μ. ἑ. ρ. α. ν. . . ἤ λ ω ν ι ζ ο ν τ ο 2 - 3 ἑ τ ρ ω β ι ε ῖς . . .

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἄλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὸ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

- 17) Ποιοί αλωνίζουν : ο ίδιος ο γεωργός με ιδικά του ζώα ή υπάρχουν (ή υπάρχουν ακόμη) ειδικοί αλωνιστές (εν Αιτωλία: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνδες, καλούμενοι αλωνιστοί και άγωγάτες), οι οποίοι είχαν βόδια ή αλογα και ανέλαβαν τον αλωνισμό ...
 ..Οι ίδιοι..οι γεωργοί με τα ζώα και ζώα ή και ειδικοί αλωνιστές...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλγωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ναὶ... ἡτοῦ κοπιδιωμα. ἡτοῦ. σταχέων. διὰ καρδονή. ξύλου

(τὸν καύπαινον) καὶ β) τὸ κοπάνημα μέλας δαίρυα, τὰ δ' ποῦα
ἦσαν δύο ὅπλα δεμένα ἐν μισρῶ ἀντιόσιν μετὰ ῥόχονι.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

Κόπαρος. Κατεγεμέναζα. Εν Ξύλου. χυορτθιάς (αφρατιδίας)

3. από ποικιλία. Το μήκος 520. 0,40-0,45 μ. και το πλάτος 0,08 μ.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.)... *εἰς τὸ ἀλώνι ἢ ἐν τῇ κερῆϊ.*
τοῦ κοπάνου τὴν φασὴν, ρεβίθια, ρόβην καὶ μουλιά...

κοπάνος εὐροφύλλης

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα μικρῶν εὐρῶν δημητριακῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; *ἐν τῷ 3-5. μιλίῳ. τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν... Ὁχι. εἰς οἰκιστὰς... εἰς ἀδελφεὶ καὶ... συγγενεὶς μετὰ δάρματα...*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) ἔτσι ποὺ δὲν ἔχουν εἰς τὸ ἀλῶνι. ἢ εἰς πλάμους φῶτον μέρως. καὶ κερνοβλα. εἰς ἀνθεῖρας μετὰ τὰ εἰσάχνα. πρὸς τὰ μέσα αἰ' ἔκει. ἐκωπῶντο μετὰ δάρτια ἐπ' ἀρμετὸν, ἕως ἔσθον. διαχωρίζῃ. ὁ καρπὸς ἀπὸ τὰ εἰσάχνα. ἐκωπῶντο. καὶ ἡμέραν. 4-6. ἐκωπῶντο. τὸ κοπάνισμα ἐκινῶν. διὰ τὸν κωπῶνισμὸν καὶ τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ; **ΝΑΙ. Γ'**
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... **ΟΧΙ.**

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπινοήσας (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) **Δὲν ἔχειται μηχανή.**
ΜΑΧΡΗ. ΤΟΤΕ. ΑΛΩΝΙΣΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μετὰ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.
Οἱ. ἀλωνισμένοι. εἰσάχνες. ἐλέγοντο. λειῶμα ἢ πάτημα.
Τὸ λειῶμα ἢ πάτημα. σωρεῖται μετὰ τὸ τρικούλι καὶ τὸ
φωάρι. ἀμφότερα κατασκευασμένα. ἐκ ξύλου. τὸ ἐκ ἡμαθίων
ξύλου. καὶ τὰ κοπῶντα διὰ σταυροῦ ἐμμετακινούμενα.

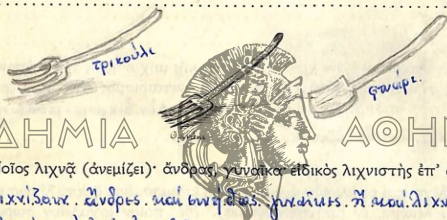
Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ το ἰλχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ ἐκσημαζόμενος.. ὠρός.. ἔχει ἐκῆμα.. ἐφαρφέλαν.. Αὖν..
ὑπάρχει.. ἔθιμον.. νὰ καρφώνῃ διὰ τὴν ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν..
πρὸ τοῦ λιχνίσματος.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὸ φτυάρι καὶ τὸ θρινάκι.. Βλέπε παρακάτω.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· ἐθδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Λιχνίζων.. ἄνδρες καὶ γυναῖκες.. γηραιὸς ἢ κοῦδινιστὴς..
(ἐργάζεσθαι).. ἐπ' ἀμοιβῇ.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Τὰ τεμάχια τοῦ σταχύων, τὰ δπλαῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ δέχονται.. ΑΠΑΛΕΝΑ.....
καὶ ἀποχωρίζονται τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ ποδῶν.. ἢ γίνονται διὰ τοῦ ποδῶνίσματος.. αὐτῶν.. δευτέρον.. ἀλώνισμα.. εὐ.. γίνονται..

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δευτέρον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

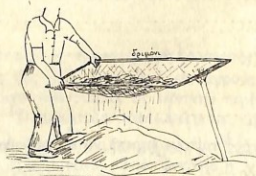
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Κοσκινίζου· τὸ ἀνεμιμένον· σιτάρι· μὲ τὸν μόδιμον.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ. F'

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) Τὰ ἀνεμίζεμενα. εἴταρε.

τὰ κομινίζαν. διὰ τριῶν. μενιῶν. ἐχόντων. διαφερετι-
κὰς. ὁπλὰς ἴσαι. τὸν κομιναν, τὴν πυκνὴν. καὶ τοῖ.
ἔργον. διὰ τοῦ τρόπου. αὐτοῦ. ἀποχωρίζεται. ὁ σίτος.
ἀπὸ καὶ ἄλλων ὕλων.

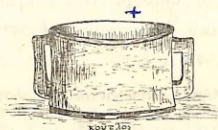
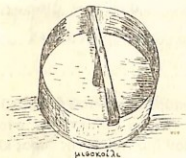
- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Ὁ καρπὸς. σχηματίζεται. εἰς σωρόν. μετὰ τὸ ξύδιον. φτυάρι.
ὅπου. ὁ σίτος. ἐμπηγνύεται. καὶ χαράσσεται. ἢ καὶ ἐμπη-
γνύεται. καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ.

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Οχι.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικές εἰκόνας). Ἀμετρώμετα το
ἀλώνιμα. ἔπρεπε ναὶ. καταβηθῇ. τὰ δέναιτο. εἰς τὰν δευτερίην,
ὁ δροῖτος ἤρχετο πρὸς ταῦτο. εἰς τὸ ἀλώνι. ἢ μέτρηται τοῦ εἰσὺ
ἢ ἄλλον. δημητριακῶν. ἐνέειν. διὰ δύο μέτρων. μετασκευασμένων
F'

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι;

α) τὸ παπαδιᾶτικο, **Ναί** εἰ βακούφιμο **Ναί**.

β) τὸ ἀγροφυλακιᾶτικο, —

γ) τὸ χυφτιάτικο, —

δ) τὸ ἀλωνιστικὸ κλπ. **Ναί**

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

βλέπε ἀνωτέρω

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικές συνηθείας)

Ὁ καρπὸς μελεφίετο καὶ ἀπεθηκεύετο ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ εἰς μεγάλα ξύλινα κιβώτια καὶ δεχόμενα ἀμπάρια

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Ὁ ἄκρον ἀπεθνήσκει εἰς ἄνε-
ρωνα. ἔτι δὲ ἢ εἰς τὸ ἄνραν τοῦ σωφιστῆ. Μόνον τὰ φύλλα
τοῦ ἀραβοῦντος καταποθετοῦντα εἰς σφοφόν. ἐλαφὴ πέρϊξ...
ὠλον καὶ εἰς τὴν ὑπαιθρον

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου ἐγίνετο κατὰ τὴν διάρκειαν
τοῦ θείσμου ἀπὸ τοῦ μαζύεου. ἐπὶ κν.δ.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ο. Χ. ι.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της ; ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Κατὰ τὰς Κυριακάς. καὶ Ἀπριλιου.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; Τὰς Κυρια-
κάς. καὶ Ἀπριλιου εἰς τὰς ἡλιαπείας καὶ χωρὶς
καὶ κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος;....

παιδιά και κορίτσια ή και ηλικιωμένοι άνδρες.

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.

Τὰ κλέπτουν; "Αν ναι, από ποιον μέρος;.....

Σα ξύλα και θάμνους και παιδιά και κοπέλες

από το δάσος -

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Μετά τον χειμειοσισμόν. κατά τις Κυριακούς και από -

πρω, παιδιά και κορίτσια ηλικιωμένοι άνδρες και γυναίκες

παραίοντες εις τα πλησίον δάσος και θάμνους και ξύλα

τα οποία εις πενήτη και άδοντες διάφοροι έμποροι μετα -

φέρουν εις την πλατείαν ή πλατείαν του χωρίου -

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν;

1) Προσευχαι, διάφοροι έπικλήσεις, εόρτια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερούς)

Γύρω από τις φωτιές χορεύουν και χορεύον παιδιά

και κοπέλες ή και μεγάλοι άνδρες εις την ήδιστον

νωμένοι εις τα άσπερτάκια, άδοντες σπηθισμέ -

να κοπιού άβρατα -

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

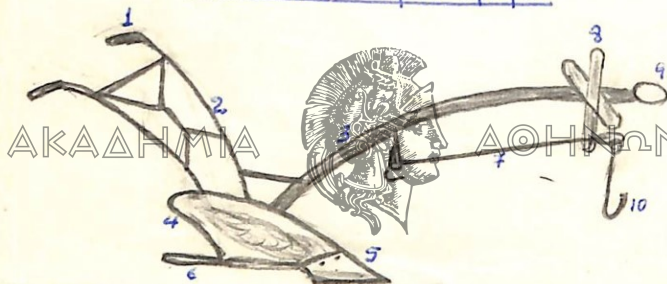
ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

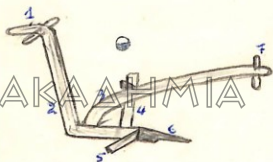
Μονόφτερον ειδηρὸν ἕρπον

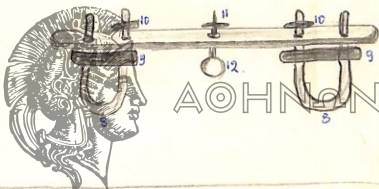
Ε' Σελίς 4 παρ. 2.

Ἡ μορφή τόβου τοῦ παλαιού ἔδου καὶ τοῦ ἐν μέ
σότητι εἶναι ἡ αὐτὴ μέ το ἔδου τοῦ διὰ βαι
συμεισμένον, μέ τὴν διαφοράν μόνον ὡς πρὸς τό
μα τοῦ ἀλετροποδίου καὶ πρὸς δέξις τοῦ οὐρτου

ΕΥΑΙΝΟΝ ΑΡΟΤΡΟΝ

ΖΥΓΟΣ

Γ' Σελίς Γ παρ. θ1.

καὶ ἀφ' οὗ πέρας ὁ Ζυγὸς περνᾷ με τὸ πῦρ εἰς Σεῦλες. Μετὰ περνᾷ με
ἈΚΑΔΗΜΙΑ, βαζομε τὸ σταυρὸ καὶ ἔτι ἐνδύομε τὸν Ζυγὸν
μέ τὸ ἄλγερι.

Γ' σελίς 9 παρ. 4.

Διά τόν εἶπον, κριθήν καί ἐρώμεν 1-2 καί κατά τοὺς μῆνας Ὀκτώ-
βριον καί Νοέμβριον. Διά τὸν ἀραβόκευον 3 καί κατὰ συστηματικὰς Ἀπριλίον-
Μαΐον. Διά τὰ υποτυπιά 2-3 καί κατά τοὺς μῆνας Μάρτιον-Ἀπριλίον.
Διά τὰ ψυχανθῇ κλπ. 2-3 καί κατά τοὺς μῆνας Ἀπριλίον-Μαΐον.

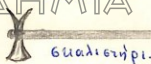
6ελis 9-10 παρ. β. 1-2-3.

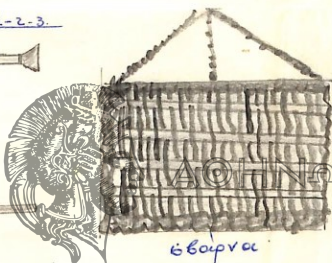
βουκόντρα.

τάβλα

βιαλίστηρι.

έβαρνα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

F' βελίς 11 παρ. 7.

Ή επορά τῶν κορυμνῶν, τῆς φακῆς, τῶν μυζελιῶν καὶ τῶν ρεβιδιῶν
ἐρίετο καὶ γίνεται πεσαχτά. Ὅλα τὰ εὐαλίζουν μάφορά. Στὰ
μυζέλια βάζουν ξύλα χιὰ νὰ ἐπικρατῇ ὕρδια. Ή επορά τῶν φοβο-

πῶν ἐρίετο καὶ γίνεται τῆς ἀνείδου. Ἐν ἀνοιγμένῳ καὶ καλῶς
ἀπαεμένῳ γούρνῳ. Εὐαλίζουν καὶ ποτίζουνται ταυτικῶς.
Βάζομε καὶ ἐ αὐτοὶ ὅπως στὰ μυζέλια ξύλα.

Τραχούδια ἀδόμενα κατὰ τὸν δερῖμον

1. Μικρὴ κοπέλλα δέριζε μ' ἕνα κοντό δρεπάνι.
 ἔχε δρεπάνι δαμασκί, δρεπάνι ἀδικένιο
 καὶ τὸ δρεπάνι ἔστρωσε νὰ καμῇ τὸ παιδί της.
 Καὶ τὸ παιδί της τῷ καμνε καὶ σὴν ποδιὰ τὸ παίρνει,
 καὶ ἐπὶ ποταμὶ πηχαινε νὰ πᾶν νὰ τὸ πινῇ ὕδην.
 Στὸ δρόμο πού ἐπηχαινε ἐπὶ δρόμο πού πηχαινε
 βρίσκει μιὰς πέρδικας φωλιά με δώδεκα πουλάκια.
 Κι ἡ πέρδικα τῆς ἔλεγε, κ' ἡ πέρδικα τῆς λέγει:
 - Ἐγὼ ἔχω δώδεκα παιδιά κανένα δὲν πῶ
 καὶ ὁ ἕκαστος ἕνα μοναχό καὶ πᾶς νὰ τῶν πινῇ ὕδην;
 - Ἐγὼ μ' ἂν ἔχης δώδεκα τῶν ἑκαστοῦ μετ' ἐμὲ
 καὶ ἐγὼ πού τὸν κατὰ, τὸν κατὰ μὲ τὴν ἀποπνέω.

2. Τούτα καὶ διαδάμια τ' ὄμορφα μαῦρα μου μάτια,
 διαδάμια λεβαδάμια ροῖδο μου ζαχαράτο.
 Μαργαριτάρι τῷ περνε μαῦρα μου μάτια,
 καὶ αὐτὰ φουφώνουν κόκκος ροῖδο μου ζαχαράτο.
 Τρεῖς κόρες τὰ δέριζαν μαῦρα μου μάτια
 καὶ τρεῖς καλὲς ὑπράδες ροῖδο μου ζαχαράτο.
 Κ' ὁ βασιλιάς τ' ἀλώνιζε μαῦρα μου μάτια
 μετὰ χρυσὰ μολύβια ροῖδο μου ζαχαράτο.
 Κ' ἡ Μάρω μετ' ἐνὶ κορητῆς μαῦρα μου μάτια
 τριγύρω μετ' ἐνὶ βουίπᾳ ροῖδο μου ζαχαράτο.
 Μάρω μου μὴ βουίζεσαι μαῦρα μου μάτια
 καὶ μὴ σε καίει ὁ ἥλιος ροῖδο μου ζαχαράτο.

3. Ὅλοι ἐπαντρέψτησαν ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα.
 καὶ ὅλοι πῆραν γυναῖκες λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Ἐπαντρέψτηκα κι ἐγὼ ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 πῆρα καὶ ἐγὼ μιὰ σερίχλα λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Στὸ χωράρι μ' ἔβειλε ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 νὰ πᾶν γιὰ νὰ δέριω λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Ὅλη τὴ μέρα δέριζα ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 τρεῖς ὑλωνιά κριδάρη λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Πῆρα τὸ δρεπάνάκι μου ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 καὶ ῥίρισα ἐπὶ τὴ λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Βρίσκω κότα ἐπὶν νταβά ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 καὶ αὐτὰ τῶν πινέμενα λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Ἀπλώσει νὰ παρῶ δύο ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 νὰ τοὺς εἰς ἀποπνέμενα λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Σὺν ἀρπαξὲ τὸ κουρό βουπο ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 καὶ μετὰ βράβει πέντε λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Στὸ κοσιτὶ κωδῆμα ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 μετὰ βράβει τὸ βοῖδι λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.
 Τὸ μωρὲ μωριόρικο ὡς ὁ μαῦρος τ' ἐπαδα
 ἔχω μαι ὁ νυσιούνης λελέ καὶ οὐ μὴ ἦρε.

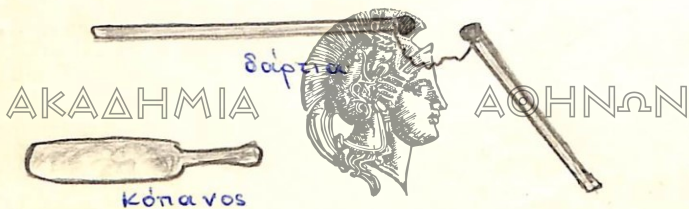
Γ' Σελis 24-25
παρ. 21.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

F' Gelis 23 παρ. 19

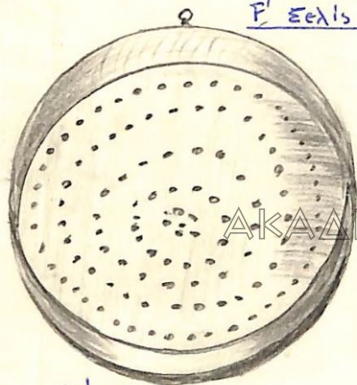
Τραγούδια Ἀλκιβίου F' | Σελίς 25 παρ. 22.

Ἔδω' και ἄλῳνι γιά χορό κοπέλλες-κοπέλλες
ἄλῳνι γιά τραγούδι κοπέλλες και νυφάδες.

Ἐλάτε νά χορέψετε κοπέλλες-κοπέλλες
ἀκούσθαι γιά καὶ πρῶτο κοπέλλες καὶ νυφάδες.

Νά δῆτε και νά μάθετε κοπέλλες-κοπέλλες
πῶς πλύνεται ἡ γάμη κοπέλλες και νυφάδες.

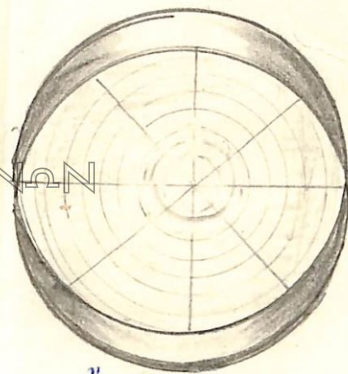
Fig. 27. Pl. 6.

κόκινος

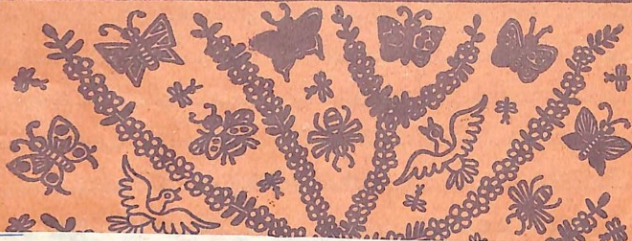
πυκνάδου

έρχερι

F' εελίς 28-29 παρ. 8'1.

Ἐκ ξύλου ἦτοι τοῦ ευκλυσίου, τό ὅποιον ἔχωρῶς 40 βιαδες καί το
ταχαρίου τό ὅποιον ἔχωρῶς 20 βιαδες. Ἀμφότεροι εἶχον τό ἴδιον
ἐκῆμα ἀλλά διαφορετικῶς χωρητικότητι. Ὁμοίαν δὲν ἔως τό κατωτέρως
διὰ στενωροῦ διηκούμενον ἰχθυόφαιμα.

Τ Ε Τ Ρ Α Δ Ι Ο Ν

Π Ε Ρ Ι Τ Ρ Α Φ Η Σ Γ Ε Ρ Γ Ι Κ Ο Υ Β Ι Ο Υ
Τ Ο Υ Χ Ω Ρ Ι Ο Υ Α Γ Ι Ο Σ Ν Ι Κ Ο Λ Α Ο Σ

Φ Ι Λ Ι Α Τ Ω Ν - Θ Ε Σ Σ Ρ Ω Τ Ι Α Σ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

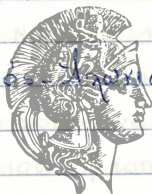
ΠΕΡΙΤΡΑΦΗ

ΤΟΥ ΤΕΘΡΓΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΦΙΛΙΑΤΩΝ

ΘΕΣΠΡΕΤΙΑΣ

(Σπορά - Θείος - Τηχίβος - Εραλμία)
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΑΝ

AKAΔHMIA

AOHNΩN

ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΟΥ.

Συνέλιπον θεωροῦμεν πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ὁδὸν τὸ δυνατόν λεπτομερεστέραν περιγραφὴν τοῦ γεωργικοῦ βίου τοῦ χωρίου Ἁγ. Νικολάου - Φιλιατῶν, παραδέσωμεν καὶ ὀλίγα κινὰ περὶ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ.

Τὸ χωρίον Ἁγιος Νικόλαος - ἡ ὀνομασία τοῦ ὁποῖου ὀφείχεται εἰς παλαιὰν ἐκκλησίαν φέρονσαν τὸ ὄνομα Ἁγ. Νικόλαος - κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Ἀθῶναιαν ἀποβῆταίης γραμμῆς καὶ ἡ πλιτὶς αὐτοῦ δὲ ἀρῆται καὶ ὑπερβαίνει τὰ διακόσια ἔτη περίπου. Ἡ τοποθεσία εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται σήμερον κατεμένον τὸ χωρίον ἄλλοτε ἀνῆκεν ὡς ἰδιοκτησία εἰς Μουσουλμάνους - ἀγάδες, οἱ ὅποιοι ἔξεμεταλλεύοντο τὸν χῶρον αὐτὸν ἔνοικιαζονταίς τὸν ὡς βοσκότοπον εἰς τοὺς κτηνοτρόφους τοῦ χωρίου Λεῖα τῆς αὐτῆς περιφέρειας Φιλιατῶν. Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν κατοίκων Λεῖα δὲν ἤεχολοῦντο τὴν κτηνοτροφίαν, ἀλλὰ τὴν γεωργίαν, εἰρχάζοντο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δι' ὄφελος τῶν "ἀγαθῶν" εἰς τὰ τριγλίσια αὐτῶν ὡς
"ραχιῖδες", μέλιον πενιχρότατον μέδον, τὸ $\frac{1}{3}$
τῆς ευκομιδῆς.

Μετά παρέλευσιν ὁμιος ἐταῖ, κερμιοὶ ἐν τῇ κτη-
νοτρόφῃ καὶ "ραχιῖδων", ἐδωρθεὶς μαχὼν ἀντὶ τῆς
ἐνομιμίας ἢ τῆς ἐξαντλητικῆς αὐτῶν ἐργασίας,
να προβοῦν εἰς τὴν ἐξαγοράν τῆς ἐν γῇ τοποθεσίας,
πρᾶγμα ὅπερ, εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν μειώσασθαι
αὐτῶν ἐν τοῦ χωρίου λειᾶ εἰς τὴν τοποθεσίαν ἔνθα
εὐρίσκεται σήμερον τὸ χωρίον. Α. Νικόλαος.

Βραδυτέρων τὸ παράδειγμα τῶν πρώτων μετακινήσαν-
των ἐμμήθεσαν πολλοὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου
λειᾶ καὶ τοιοῦτο τρόπον ἐκτίδῃ ὁ πρῶτος πυρὴν
τοῦ σημερινοῦ χωρίου.

Ἢ συνεχρῆς ἀφ' ἐνός, μετὰ τῶν Μουσουλμάνων-ἀγα-
θῶν παλαιότερα συνῆρπαξις αὐτῶν καὶ ἡ γαμμία καὶ
αἱ συναλλαγαὶ μέχρι τῆς προπολεμικῆς καὶ κατο-
χικῆς περιόδου μετὰ τῆς Ἀλβανίας ἀφ' ἑτέρου, κα-
τέλειπον εἰς ἀπαντας σχεδὸν τοὺς κατοίκους
τὴν αὐτὴν μετ' αὐτῶν νοστοροπλίαν καὶ ψυχροῦνδε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

εν. Οὐδεμία ὑπερβολὴ εἶναι ἂν εἴπωμεν ὅτι
 πλεῖστα τῶν ἡδῶν καὶ ἐδῶν τιν ἔχουσι τὴν
 ζαν τιν εἰς τὰ ἡδῶ καὶ ἐδῶ τῶ Μουσουλμάνικ.
 Οἱ χοροὶ καὶ κυρίως τὰ λαϊκὰ ἄσματα αὐτὸ τὸ
 πρᾶγμα ἀποδεικνύουσι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΒΙΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.

Προτοῦ ποῦμε χιὰ τῇ ἐπορᾷ, τὸ δερμιὸ καὶ
 τὸ ἀλῶνισμα τῶν διμητριακῶν, δὲ πρέπη νὰ ποῦ-
 με ἐπὶ ποῖον ἀνήσαν τὰ ἐσθμάτα πού ἐμεῖς
 καλλιερχοῦμε σήμερα καὶ πού εἶναι υιομένο
 ἈΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 χωρίο μας.

Πολλὰ χρόνια πρὸ τοῦ 1920 ἡ περιοχή τούτῃ με-
 τὰ κτήματά της καὶ τὰ λόγχοι της ἀνήσαν εἰς
 τοὺς τοῦρκοις (ἀράδες) τοῦ Ἀθωνικοῦ χωριοῦ Γιάννα-
 ρι. Ἀπὸ τὰ καλλιερχοῦσαν οἱ ἴδιοι οἱ τοῦρκοι με-
 τοὺς "ραχιάδες" Ἕλληνες πού κατὰχονταν ἀπὸ τὸ
 χωρίο λεία τῆς Μουσουλμάνικ. Ἀπὸ τὸ πέρασμα τῶν
 χρόνων οἱ τοῦρκοι ἄρχισαν νὰ τὰ νομιμάζουσαν
 "ραχιάδες", Ἕλληνες, ἀπὸ τὸν δόποιον εἴπρατταν
 τὰ 2/3 τῆς παραγωγῆς. Στὴ δυσέχεια ὠρισμένοι κα-

AKAΔHMIA

AOHNAN

τοιοι τοῦ χωριοῦ Λευᾶ ἀγόρασαν μερικὰ χωρ-
φια καὶ λόγχα ἀπὸ τοὺς ἀρχόντες καὶ ἔτσι ἐπὶ ἐσχά-
τοις χρόνοις τὸ παράδειγμα τοὺς καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸ
χωριό Λευᾶ, καὶ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ὅλη ἡ περιοχή
ἀγοράσθηκε ἀπὸ τοὺς χωρῆατες Λευῶτες. Τὴν περιο-
χή αὕτη ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν χρησιμοποιοῦσαν γὰρ
χειμαδιὰ καὶ ἐπὶ συνέχεια ἔκτισαν μερικὰ ἐπί-
α, τὰ ὅποια ἀρχότερα αὐξήθηκαν καὶ ἔτσι ἐξη-
ματίσθηκε τὸ χωριό μας εἰς ἑνὸς μόλου.

Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ μάλιστα τοῦ χωριοῦ ἀσχολούν-
ταν μετὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπὸ ^{τῶν} ἀγορασμένων ἀπὸ τοὺς Τούρκους
κτῆματα μᾶς τὰ ἔχει πάρει ἐνῆκα ἡ Ἀλβανία, ὅπως
εἶναι ἡ μεγάλη κτηνοτροφικὴ περιοχή "Μπάνιτσα".
Δυὸ μικρότερες κτηνοτροφικὲς περιοχὲς ἔτι: ἡ περιο-
χή "Νεζιάνοβο" χαρίσθηκε ἡ μετὴ ἐπὶ τὸ μοναστήρι τῆς
Παναγίας τοῦ Γερομεριοῦ καὶ ἡ περιοχή "Καρμανέβια-
Βιζάδ" ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πῆρε ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα
Ἰωαννίνων, τὴν ὅποια νοοῖται εἰς ἑὶς αὐτὴς μονὲς χωρ-
νοὺς. Οἱ παραπάνω περιοχὲς ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια δόθηκαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

στην Κοινότητα.

ΣΠΟΡΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ

Σπορά εταριοῦ - βρώμης - κριθαριοῦ

Κατὰ τὸν μῆνα Λίδιμητηρ (Ουινώβριο) ἢ
τὴς ἀρχῆς τοῦ Ἀνερῖα (Νοέμβριο) καὶ μετὶ πρῶ-
τες βροχῆς, ἀρχίζει ἡ σπορά τοῦ εταριοῦ καί
τῆς βρώμης. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀλωνισμοῦ δια-
χεύσταν ὁ σπόρος πού τὸν ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ καλύ-
τερα διαλεγμένα ἀντάκνα καὶ τὸν φυλάξαν ὡς τὴ
σπορά του. Ἀλλ' εἰς πρῶτες βροχῆς καθαρίζονταν

~~τὰ χωράφια ἔρριμα καὶ ρόχια ἀπὸ τὰ εἴδη~~

ρα χέρια, ἀγμάδια καὶ ἄλλα. Ὅταν ἔβλεπαν
ὅτι ἦταν ὁ καιρὸς γιὰ σπάρσιμο ἔπαιρναν ὅλα
τὰ δύνεργα καὶ πήγαιναν εἰς χωράφια ἢ τὰ ρό-
για, ἔδω χρησιμοποιοῦσαν καὶ χρησιμοποιοῦν
ἀκόμα καὶ σήμερα δύο τρόπους σποράς. Πρῶτος
τρόπος ἦταν καὶ εἶναι νὰ διορπιέται ὁ σπόρος εἰς
ἀόργωτο χωράφι καὶ μετὰ ἀρχίζει τὸ ὄργωμα καὶ
τὸ ἵδιασμα τοῦ σπαρμένου χωραφιοῦ μετὶ τῶ-
να ἢ τῇ εὐάρᾳ. Ὁ δεύτερος τρόπος ἦταν καὶ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

AKADEMIA

ΑΘΗΝΩΝ

Σπορά βραβοίτου (καλαμποκιού).

Γιὰ νὰ ἐπείρωμε τὸ καλαμπόκι (ἀπολουδεῖται ὁ παλαιὸς τρόπος καὶ σήμερον) πού ἡ σπορά του ἀρχίζει τέλη Ἀπρίλη καὶ ἀρχές μεῖς Μαΐη, ὀργάνουμε πρῶτα τὸ χωράφι, τὸ ὁποῖο ἀφίνουμε ὠρχώμενο πάνω ἀπὸ ἑξέκοι μέρες γιὰ νὰ ψηθῇ τὸ χῶμα καὶ νὰ ἀεριεθῇ. Μετὰ ὀργάνουμε ξανά τὸ χωράφι δηλαδὴ κάνουμε τὸ διβόζισμα, κτυπῶντας βανάκια καὶ τὰ ἐβώλια μετὴν τῶσπα καὶ μετὰ ἀπολουδεῖ τὸ ἐβάρισμα μετὴν ἑξέκοι μέρες. Ἀφίνουμε τὸ χωράφι ἕως ὅπου εἶναι δέκα ἕως δεκαπέντε μέρες καὶ μετὰ ἀρχίζει ὁ ἐπαρμός. Ὁ ζευγίτης μετὰ ζευμένα βόδια ἢ ἄλογα προχωρεῖ κατ' εὐθείαν καὶ μὴ ἐκτρέφως γυναικα ἀπὸ πίσω ρίχνει ἐπὶ τὴν αὐλακίαν ἕνα-ἕνα τὸ σπυρὶ τὸ καλαμπόκι. Ἀφοῦ τελειώσῃ μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ ἐπάρειμο, ἀπολουδεῖ τὸ ἐβάρισμα (ἴβισμα) καὶ τέλος τὸ ἐπόρισμα. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διμητριάκων μνηστικαὶ καὶ ὠρινομένης ἐργασίαι. Τὸ ἐπὰρ τὸ καθαρί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ζομε από διάφορα ζιζάνια, βοτανίζοντας
 το. Σήμερα όμως και μάλιστα από το 1950
 και δώδε χρησιμοποιούμε και ζιζανιοκτόνα
 φάρμακα. Το καλαμπόκι αφού γίνει 0,30
 του μέτρου το αραιώνουμε και το θεκρίζουμε.
 Μετά το θεκρίσμα και έως ότου γίνει το ποτό
 με 5-8 φορές.

ΑΡΟΤΡΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΤΩΝ - ΟΝΟΜΑΣΙΑ
ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ - ΔΙΑΦΟΡΑ ΔΕΛΛΑ ΑΝΤΙ-
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΑΣ - ΑΘΗΝΩΝ

1. Ξύλινο Αροτρον

Το ξύλινο αλέτρι τόφταναν συνήθως ειδί-
 κοί τεχνίτες. Ξευγίτες, χρησιμοποιώντας τα
 εξής εργαλεία: πτεμούρι, πρίονι, κεκάρνι, αρίδα,
 σαρπελλο - Ξυλοφάγι (βλέπε σχεδιάγραμμα 1.)
 Το αλέτρι αποσπλούνταν από τα εξής μέρη: Άχε-
 τροπόδι, χειρολάβα, σπάθη, τσατάλα, όνι, εύρτης.
 Ο Ξυχός έχει τα εξής μέρη: Ξευλές, κεκοδούκλια,
 λουριά, πυριά (βλέπε σχεδιάγραμμα 2).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2) Σιδιηροῦν ἄροτρον.

Τό σιδιηρόν ἄλετρι (βλέπε σχεδιάγραμμα).
ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς μέρη: ἀλετροπόδι, χειρολά-
βα, φυτό, ὄνι, τιμόνι, ὑρτίς, κλίττειος. Ἡ δευ-
τέρη φέρει τὸ ἄλογο γιὰ νὰ δεθῇ ἐπὶ ἄλετρι εἶναι.
ἡ λαμαρία, οἱ τριχίες, τὸ ἑπανωκάπουλο, τὸ τρα-
βηχτό καὶ ὁ κρίκος.

3. Τρόπος ζευξίματος βοδιῶν.

Ἐπαιρναν καὶ παίρνομε καὶ σήμερα καὶδε βό-
δι καὶ τοῦ περνᾶμε τὴ ζεύλα. Πάνω ἀπὸ τὴ ζεύ-
λα τὸ σιδιηρόν καὶ πάνω ἀπὸ τὸ δευτέρον περνᾶ
ὁ ζυγός καὶ ἀφ' οὗ περνᾶ ὁ ζυγός περνᾶμε τὸ
πυρὶ ἐπὶ ζεύλα. Μετὰ περνᾶμε ἐπὶ ζυγὸ ταλου-
ριά, βάζομε τὸ σταυρὸ καὶ ἔτσι συνδέομε τὸ
ἄλετρι. Κανονίζομε τίς τριχίες τῶν βοδιῶν καὶ
τίς συνδέομε πίσω ἐπὶ χειρολάβα. Οἱ τριχίες
νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ μέγα μέρος.

4) Τρόπος ζευξίματος ἁλόχων.

Βάζομε ἐπὶ ἄλογο τὴ λαμαρία μὲ τίς τριχίες
πιασμένες ἀπ' αὐτὴ, τὸ ἑπανωκάπουλο, τὸ τραβηχτό

VI. ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιστήμης (ἐπιστήμη ἐπιστήμη)

ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπου

ἐπιστήμης, ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπου

ἐπιστήμης, ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπου

ἐπιστήμης, ἡ ἐπιστήμη τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπου

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

και μετα βινόμεν τὸ τραβηχτὰ μέτ' ἁλῆτρι, μέτ' ὀν-
κρίνο. Γιά νά καθοδηγοῦμε τὸ ἄλογο ἔχομε δέ-
δε στό καπίθρι τριχιά.

5. Λοιπά ἔρχαλεῖα.

Κατὰ τὸ ὄρχωμα καί τῇ ἐπορᾷ χρησιμοποιοῦ-
σαν καί τὰ παρακάτω ἔρχαλεῖα: Βουνιέντρα,
καμτσίκι, ζύλινη βάρρα, τεάπα, καβμά καί
βωλοιστήρι. (βλέπε ἰχθυογραφίαν).

Τὸ ὄρχωμα ἢ τὸν ἐπαρμό, τὸν ἕμανον οἱ
ἰδιουτῆτες ἢ οἱ ζευρῆς, οἱ ζευρῆς πλη-
θύνονται καὶ χροιά. Ἐπὶ τοῦτον ἀναστῆναι
εἶναι ἄνδρες ἢ γυναῖκες.

ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Ὁ θερισμός τοῦ σταριοῦ, τῆς βρώμης, τοῦ κριθα-
ριοῦ καί τῆς βρίζας (σίκαλης) ὄρχιζε ἀπὸ εἰς
15 τοῦ θερτῆ καί τελείωνε κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ.
Στὸ δέρο λάβαιναν μέρος ἄνδρες καί γυναῖκες,
οἱ ὅποιοι ἦταν ἐπιτιμοί, ευχρηεῖς ἢ χωριανοί.
Ἐδῶ χρησιμοποιοῦνται καί χρησιμοποιοῦνται τὸ
ῥόστημα τῆς ἀλληλοβοῦθειας. Χρησιμοποιοῦν

AKAΔHMIA

ΛΟΓΟΝ

ὁμος καὶ ἑρχάτες με πληρωμή ἢ με εἶδος. Τὸ μερούμα-
το πληρωνόταν 40-50 δραχ. καὶ εἰς εἶδος 3-5 οὐνίδες
στάρι. Δίνονταν ἑαυτοὺς καὶ φαγνὸν. Ὁ θερόκοις ἀρχί-
ζε συνήθως ἡμέρα Δευτέρα ἢ Τετάρτη. Οἱ θεροκοίτες
ἔβαζαν ἐπὶ κεφάλι γιὰ νὰ μὴ τοὺς καίῃ ὁ ἥλιος
ντρίτσες ἢ μαντζήλια. Γιὰ τὸ θερό χρυσιμοποιοῦ-
σαν ὀδοντωτὰ δρεπάνια καὶ σπάνια κλαδευτήρια.
Ἡ κοπή τοῦ σταριοῦ ἢ ἄλλου διμυτριαμοῦ γνό-
ταν 15-25 πόντους ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Γιὰ νὰ μὴ
πουράζωνται ἐπὶ μέσῃ ἔβαζαν πλεύτες βῶνες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΡΟΠΟΣ ΘΕΡΟΚΟΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Με τὸ ἀριστερό χερὶ ἐπιάνον ὅσα κλωνιὰ
στάρι μποροῦσαν καὶ τὰ ἔκοβαν με τὸ δρεπά-
νι. Αὐτὸ λεγόταν χεριά. Τίς χεριές τίς ἄφηναν
ἐπὶ μέσῃ συνήθως τοῦ χωραφιοῦ γιὰ νὰ ξεραθοῦν
2-3 μέρες καὶ μετὰ τίς πρῶινές ὥρες ἔδεναν
πολλές χεριές μαζί καὶ ἔκαναν τὸ χερόβολο.
Τὸ καθε χερόβολο τὸ ἔδεναν καὶ τὸ δένουν με
κλωνιὰ ἀπὸ τὸ ἴδιον τὰ στάρι. Τὰ χερόβολα
εἰς ἄφηναν δεμένα καὶ στεβαγμένα ἐπὶ χωράφι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἢ τὰ μεταφέρναν εἰς ἀδῶνι καὶ ἐκεῖ τὰ βάζον
πῶς στιβαχμένα κἀνοντας θεμενιές, μέχρις ὅτου
τὰ ἀδωνίβουν. Κατὰ τὸν περιθρόν ἦσαν δυνατοὶ
νὰ ἀφύβουν ἀδέριστα ἑδῶ καὶ ἐκεῖ ἀστάμνα, τὰ
ὅποια συνήδως μάζεσαν οἱ γριεὶς ἢ τὰ παιδία τὴν
ἄλλην μέρα.

ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

Τὰ ἀδῶνια ἦσαν φτιαγμένα μέγα ἢ ἔξω ἀπὸ τοῦ
χωρίου. Τὰ φτιαχθέν μετὰ πλάτης στιβαχμένες ἢ μετὰ
κῶμα. Τὰ πρῶτα τὰ λεγόντα πᾶρά λυκα καὶ τὰ
~~ἀετάρια~~ ~~κωμάζοντα~~ ~~λεγόντα~~. Τὰ φτιαγμένα τὰ
ἔξουν νὰ μὴν ἔχουν χορδὰς καὶ μετὰ τὰ
ἀλειφάν μετὰ βούλτα (κοπρὸν βοδιῶν) καὶ μετὰ
κτι ἀνασταυρώμενα. Τὰ ἀδῶνια ἦσαν διμοχρενε-
αὐτὰ καὶ κοινά. Στὰ κοινὰ ἔβαζαν βεῖρα πῶ-
τε δὲ ἀδωνίβου ὁ καθένας καὶ ἐπὶ πόσο χρονικὸ
διάστημα, ἀνάλογον μετὰ τὴν ποσότητα τοῦ στιβαχ-
τό. Τὸ ἀδῶνι τὸ προετοιμάζαν τὸ ἀπόγευμα τῆς προ-
ηγούμενης μέρας. Τὸ ἀδωνίσμα γίνετο ὅπου
δήποτε μέρα τῆς ἐβδομάδας καὶ συνήδως κατὰ

τις μεσημεριανές ώρες από 11- 4.

Στή μέση του δαυνοῦ βάζουμε ένα παλούκι πού τὸ λέμε δαυνόστυλο. Τύρω ἀπὸ τὸν δαυνόστυλο βάζουμε τὰ κερόβολα μὲ τὰ δατάκια πρὸς τὰ μέσα καὶ γίνονται ἡ στρωσιὰ.

Ἀπὸ τὸν δαυνόστυλο ἔδεναν μὲ τριχιά τὸ ἄλογο ἢ τὰ ἄλογα (ὡνίδως 2). Αὐτὰ φέρνουν γύρω μέχρις ὅτου ἡ τριχιά μαζευτῇ γύρω παλούκι. Στὴ συνέχεια κυττούσαν ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὶ τὰ ἄλογα καὶ ξεδιπλώνονταν ἡ τριχιά. Ἐτεὶ γινόνταν πολλὰ φορὰς ὡς ὅπου παύει καλεῖ τὸ στᾶρι. Τὴν ἡμέρα δαυνοῦσαν 2-3 στρωσιές.

Ἀπὸ τὸ πατημένο στᾶρι ἔδρασαν τὸ ἄχυρο μὲ τὸ τρικουλί. Μετὰ τὸ φιλό πού ἔμενε καὶ πού τόλεχαν κνούρη, τὸ ἀνέμιζαν μὲ τὸ ξύλινο φτυάρι, πρὸς ὅσον βίβαια φουοῦδε ἀέρας. Ἄλλως τὸ ἄχυναν σὺν ἀτῶν διεπασμένο ἕως ὅτου φουήξῃ ἀέρας. Ὅσα δατάκια ἔμεναν δαυνοῦσα τὰ κυττούσαν μὲ ἓνα ξύλο πού λεγόταν δάρτης.

Τέλος τὸ στᾶρι κομινιζόταν καὶ κομινιζέταν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μέ τον κόσμινο, τὴν πυννάδα καὶ τὸν ἔργερι.
(βλέπε ἱχθυογράφημα).

Μετά μεταφερόταν μέ τὰ σοιμιά εἰς ἐπίτι καὶ
τοποδεύονταν εἰς ἀμπάρι.

Ἀπὸ τὸ ἀλυνιζόμενον σῆρι ἔβγαζαν: δένιζο, ἀδω-
νιάτιο, βασιούριος καὶ πασιδιότιος.

Τὸ σῆρι τὸ μετροῦσαν μέ τὸ συνίτι πού
χωροῦσε 10 ὀυαίδες ἢ μέ τὸ ταχάρι πού χωροῦ-
σε 20 ὀυαίδες. (βλέπε ἱχθυογράφημα).

Ἐρισμένοι πού δέν χρησιμοποιοῦσαν εἰς ἀλύνι-
ζε καὶ ζῶα χρησιμοποιοῦσαν τὰ χερόβολα καὶ τὰ ζῶα
δεμένα μεταξύ τους μετὰ ἑξῆς πού λεγό-
ταν δάρτια ἢ μέ ἓνα ζῶο πού λεγόταν κό-
πανος (βλέπε ἱχθυογράφημα). Τὰ χερόβολα τὰ ἔβα-
ζαν μέ τὰ δάρτια πρὸς τὰ μέσα. Οἱ λοιπὲς ἐργα-
σίαι ἐκινῶνταν ὅπως μέ τὰ ζῶα. Μέχρι σήμερα
εἰς χωριό μας δέν χρησιμοποιήθητε δεριστινὴ
ἢ ἀλυνιστινὴ μηχανή.

Θερικμός καλαμποπιού (ἀραβοσίτου)

Κατὰ τίς ἀρχάς τοῦ τρυγητῆ (ξεπτέμβριος) κόβεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ή ζβιούρα δηλαδή τό καλαίει απάνω από τὰ δασί-
 να. Έτσι μένει τό καλαπόκι 15-20 μέρες. Με-
 τὰ μαζεύεται δασάιν- δασάιν καί τό πηγαίνομε στο
 οπίτι. Ήτσι τό ξεφλάμε. Τά δασάινια τὰ δένομε
 ες ἄρριάδες καί τὰ βάζομε στα σταλίγια, (ξύλα
 πού εἶναι τοποδετημένα ες ἀταβάνωχα επίτια).
 Όταν δέλωμε νά ἀλέσωμε καλαπούκι τό ξεπι-
 ρίζομε κυττώντας τό μέ δάρι.

Τόσον κατὰ τήν σπορά καί τόν δερισμόν, ὅσον
 καί κατὰ τόν ἀλκιισμόν τῶν ἀμετριάτικῶν ἄδοντι
 ἀπόστολῶν, ἔπειτα καί ἐν τῇ παραδειγματικῇ ἐκπαί-
 ρευσί, νά συλλέξωμε.

Τραχούδια ὄρχωματος καί σποράς

1. Σήκου ἀφέντη κι' ἔφεξε,
 θήμιον καί παῖει χιόμα,
 τὰ βόδια παρέ ρήχορα
 στόν κάρπο χιά νά πᾶμε,
 τό ὄρχωμα ν' ἀρχίσουμε
 νά σπείρουμε τό σταίρι,
 χιαι' ὁ μαυρός ἀπέραισε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ὁ Ὑγρίαὺς ἐβγαίνει
καὶ ὁ Χειμῶνας πλάκωσε
στάρι δὲ φυτρώνει.

2. Ἀρχίσανε τὰ ὀρχήματα καὶ πᾶνε εἰς χωράφια
οἱ Ζευχολάτες θιαστικοὶ μέτῳ μαματερά τους.
Μέτῳ τὴν ἐλπίδα τῇ χρυσῇ εὖν καθεχρόνῳ ὀρχώντων
καὶ κῆμπο-κῆμπο βρέχοντε μ' ἴσῳ Ζεῦδ' ἑλπίδια.
Ἀρχίσανε τὰ ὀρχήματα ἐν τῇ καρπὸ πού δίνει
κι' αἰοῦρεται τὸ γῶ-γά, γὰρ ἀγαθόνδε εἶναι ψυχὴ μου.
~~Ἀρχίσανε τὰ ὀρχήματα καὶ τὸ φῶς πᾶσι δίνει~~
μεθ' τὴν ἐλπίδα ξαναζεῖ καὶ εὖν καιρὸ κερμίζεται.
Στ' ἀγρότῃ τὸ στερέωμα ἡλίου λαμπρὸς ἡ ἐλπίς.
λαμψομοσάει ὠπρουνό μ' ἀπομοιρέται δειλὴ.

3. Κάτσε ἥλιε κάτσε ἐργάτῃ
κάτσε νομομύρῃ μωρ' εἰν' ἄμωρῃ
καὶ βερίαντα τὸ χωράφι.
Ἄν δέ ε' ἀρέσῃ ἡ δουλειὰ μας
καὶ λημο παρὰ μὴ δώσης,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μή αν ε' αρέση ή δουλειά μας

νά μας δώσης τόν παρά μας.

Σύντα βλέπω τόν παρά

κάπως μοῦρχεται καλά.

Σύντα βλέπω καί μία λίρα

ρίνομαι γάν κριαρίνα.

Τραχούδια Θερσιμου

1) Μικρή κοπέλλα δέριζε μ' ένα κοντό δρεπάνι,

Είχε δρεπάνι δαμασκά, δρεπάνι άσκημένο

καί τό δρεπάνι έστρωσε να κομώ τό παιδί της.

Καί τό παιδί της τό κομώ καί στην ποδιά τό παίρνει,

Καί στο παγάμι πήχαινε νά πού νά τό πινήξη.

Στό δρόμο πού έπήχαινε στό δρόμο πού πηχάινει
βρίσκει μιας πέρδικας φωλιά μέ δώδεκα πουλάκια.

Κι' ή πέρδικα της έλεγε κι' ή πέρδικα της λέγει.

Χω' χω δώδεκα παιδιά ναένα δεν πινήχω

καί ε' έχεις ένα μοναχό καί πώς νά τό πινήξης;

Εγώ κι' αν έχης δώδεκα τόχεις μέ την τιμή σου

κι' έχω πού τόχω μοναχό, τόχω μέ τη ντροπή μου.

AKADEMIA

AOHNAN

2) Τοῦτα τὰ εἰσάδνια εἴδομα μαῦρα μου μάτια,
εἰσάδνια δευαδάνια ροῖδο μου Ζαχαράτο.

Μαχαριτάρι τᾶσπερα μαῦρα μου μάτια, μῖαυᾶ
φενώνουν μόσχος ροῖδο μου Ζαχαράτο.

Τρεῖς κόρες τὰ θέριζαν μαῦρα μου μάτια
καὶ τρεῖς καλὲς κυράδες ροῖδο μου Ζαχαράτο.

Κι' ὁ βασιδιάς εἰδώνιζε μαῦρα μου μάτια
μέ τὰ χρυσὰ μυνάρια ροῖδο μου Ζαχαράτο.

Κι' ἡ Μάρω μέ τὴν κόρη τῆς μαῦρα μου μάτια
τριώνω μέ τὴ θυονίτρε ροῖδο μου Ζαχαράτο.

Μάρω μου μὴ θυονίτρε μαῦρα μου μάτια
καὶ μὴ εἰ καίει ὁ ἥλιος ροῖδο μου Ζαχαράτο.

3.) Ὅλοι ἔπαντενέτηαν ὡχ ὁ μαῦρος εἴπαδα
μὴ ὅλοι πῆραν μναῖνες λελέ καυό πού μ' ἤρε.

Ἐπαντενέτηα μᾶχῶ ὡχ ὁ μαῦρος εἴπαδα
πῆρα μᾶχῶ μὰ σιρίχλα λελέ καυό πού μ' ἤρε.

Στο χωράφι μᾶστελε ὡχ ὁ μαῦρος εἴπαδα
νά πάω γιὰ νὰ θέριζω λελέ καυό πού μ' ἤρε.

Ὅλη τὴ μέρα θέριζα ὡχ ὁ μαῦρος εἴπαδα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τρία κλωνιά κρινάρι λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Πῆρα τὸ δρεπανάκι μου ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
καὶ γύρισα στὸ σπίτι λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Βρίθω κότες στὸν νταβά ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
καὶ αὐχὰι τηγανισμένα λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Ἀπλώσα νὰ πάρω δυὸ ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
νὰ ὀῶ εἶν' ἀλατισμένα λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Σὰν ἄρμαζε τὸ φουρόκοπο ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
καὶ μέτραβει πέντε-εἴς λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Στὸ κακὶ χυδῆνα ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
μὲ βαρεφὲς τὸ βῶδι, λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

τὸ μερέ μωριόρημο ὡχ ὁ μαῦρος τ' ἔπαδα
ζῶ 'μαι ὀνομαίურης λελέ καιό πού μ' ηῦρε.

Τραγούδια ἀλωνισμοῦ.

Ἐδῶ 'ναι ἀλώνι γιὰ χορὸ κοπέλλες-κοπέλλες,
ἀλώνι γιὰ τραγούδι κοπέλλες καὶ νυφάδες.

Ἐλᾶτε νὰ χορέψωμε κοπέλλες-κοπέλλες
τραγούδια γιὰ νὰ ποῦμε κοπέλλες καὶ νυφάδες.

Νὰ ὀῆτε καὶ νὰ μάθετε κοπέλλες-κοπέλλες
πὼς πιάνεται ἡ ἀγάπη κοπέλλες καὶ νυφάδες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ.

Ἦθος ἦταν καὶ εἶναι καὶ σήμερα νὰ ἀνθώμε φωνιές μόνον εἰς δύο τελευταῖες κοριανές καὶ ἀπόψεω εἰς πλατεῖες τοῦ χωριοῦ κατὰ μαχαλάδες καὶ μάλιστα κατὰ τὰς βραδυνὰς ὥρας. Γιά τὸ ἄναμμα καὶ φωνιᾶν μαζεύονται ἀπὸ τὰ παιδιά καὶ εἰς κοπέλλαι τὴν ἡμέρα ζύλα, τὰ ὅποια βάζουν ἐν σωρῶν. Φωτοὶ στοὺς σωροὺς ἔβαζαν κοπέλλαι καὶ παιδιά ντυμένοι ἐν ἀποκριτικῇ γύρω ἀπὸ τὰς φωνιές χορεύαν καὶ χορεύουν παιδιά καὶ κοπέλλαι καὶ μεγάλοι σκόμα ἐπὶν ἡλικίᾳ, ντυμένοι ἐν ἀποκριτικῇ τραχυνδάντας τροπικὰ συνηθισμένα τραγούδια. Ἐκτός ἀπὸ τὰ τραγούδια ποὺ ἔλεγον καὶ λέγε με πῶς ὅμα, ἔβαζαν καὶ πλοῖκες τραγουδιῶν ἐν γραμμόφωνα καὶ σήμερα ἐν πιναῖ. Ὁ χορὸς καὶ τ' αὐτεῖα διαρμύσαν μέχρι τὰ μεσάνυχτα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η συλλογή των ως άνω χένετο εἰς τὸ χω-
ρίον ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ τῆς Ἐπαρχίας
ΦΙΛΙΑΤΩΝ τοῦ Νομοῦ Θεσπρωτίας.

Τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα μᾶς ἔδωκαν τὰς
χρειμαῖς πληροφορίας, ἦσαν οἱ ἑξῆς δύο
γεωργουκτηνοτρόφοι:

1) Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Β. ΒΡΑΚΑΣ
ἡλικία 74 ἐτῶν. γραμματ. γνώσει Δ'
τάξεως διμεσαιουδίου.

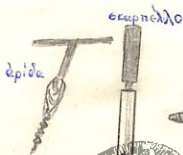
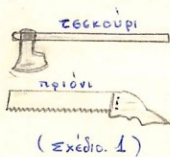
Οὗτος ἐκινήθη καὶ κατοικεῖ ὡς ΑΓΙΟΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΝ - ΦΙΛΙΑΤΩΝ

2) Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ χήρα. Β'
ΜΑΝΤΖΟΥΚΗ τὸ χένος ΣΤΕΦΑΝΟΥ διέου.
ἡλικία 63 ἐτῶν γραμματ. γνώσει: ἀγράμματος.
τόπος καταγωγῆς: ΚΑΤΕ ΞΕΧΟΡΩΝ - ΦΙΛΙΑΤΩΝ
ἔτος θμιασταθείας: ὡς ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΝ τὸ
1926.

ὌΝΟΜΑ ΣΥΛΛΟΓΕΩΣ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ διδάσκαλος.

Η συλλογή αὐτὴ χένετο ἀπὸ τῆς 10-31 Ἰανουαρίου
1970

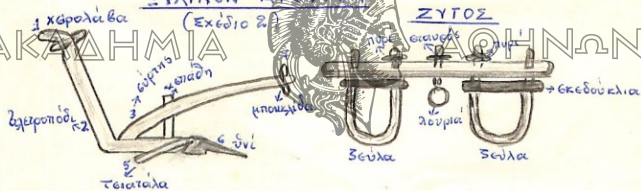

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

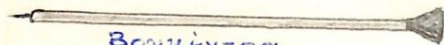

ΞΥΛΙΝΟΝ ΑΕΣΤΡΟΝ

ΖΥΓΟΣ

Πολλά εργαλεία

Βουκόντρα

Καρτείκι

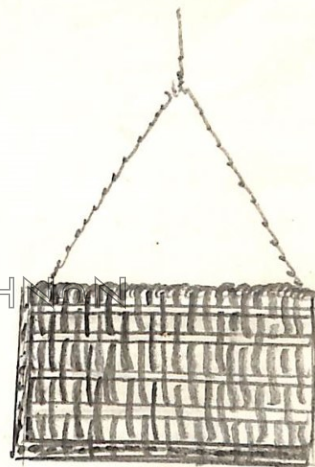
κατοκίς

Θκαλίστρον

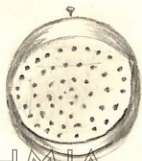

τέσπα

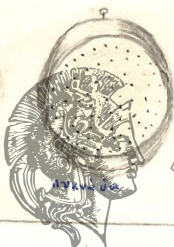
έβερνα

66215 124

AKAΔHMIA

ΛΟΓΙΚΗ

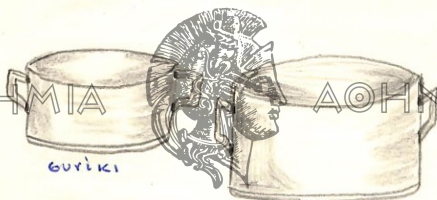
ΑΡΧΗ

ΑΘΗΝΑ

ΕΡΓΟΝ

Μετρηται

guriki

ταγιδι.

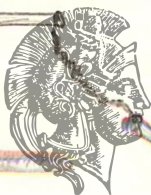
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σάπεια

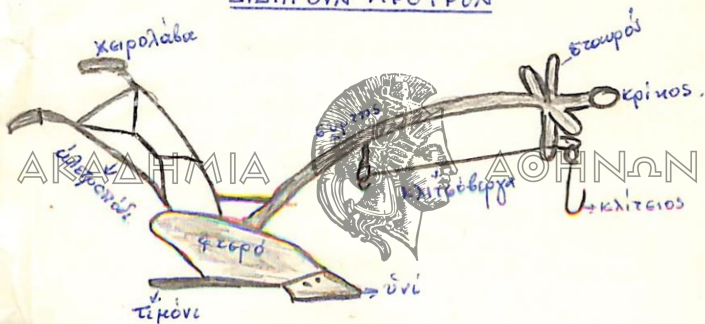
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΛΟΓΑΡΟΣ

ΑΘΗΝΩΝ

ΞΙΔΗΡΟΥΝ ΑΡΟΤΡΟΝ

Πρός

ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κέντρον Έρευνας τῆς Ἑλληνικῆς
Λαογραφίας

(Διὰ τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῆς
ἐκπ/σεως Φιλιατῶν)

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

"Αποβολή συλλογῆς λαογραφικοῦ
γυμνοῦ."

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω-
μεν συνυμμένως Συλλογὴν λαογρα-
φικοῦ γυμνοῦ, περὶ τοῦ χωρικοῦ βίου

Ἐν Ἀγ. Νικολάῳ τῇ 23² -2- 1970

τοῦ κ. κ. ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΦΙΛΙΑΤΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Διευτὴς τοῦ Σχολείου

Γεωργίου